

1997
2020

Krēslas stunda

Krīt lapas, pa jumta muguru nerimdamies bungo rudens lietus un diena, šķiet tik pēkšņi iesteidzas krēslas stundā. Nāk garie rudens un ziemas vakari, kad ziemeļu ļaudis siltumu un gaismu meklē ne tikai pavarda tuvumā un sveču liesmiņās, bet arī grāmatās un līdzcilvēkos.

"Krēslas stunda" – tā tika nosaukts biedrības Norden 1997. gada novembrī aizsāktais Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļas projekts, kas sākotnēji kopā pulcināja Ziemeļvalstu literatūras cienītājus vairākos simtos Ziemeļvalstu bibliotēku. Jau nākamajā, 1998. gadā, projektā iesaistījās arī Baltijas valstis. 2018. gadā Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa tika pārdēvēta par Ziemeļvalstu literatūras nedēļu.

Jau 25 gadus Ziemeļvalstu literatūras nedēļa ik gadu novembrī aicina pārlapot kādu jaunu vai senāku Ziemeļvalstu literatūras lappusi. To lasa Norvēģijā, Islandē, Latvijā, Fēru salās, Somijā, Dānijā, Igaunijā, Zviedrijā, Grenlandē, Lietuvā un Ālandu salās. Tūkstošiem cilvēku pulcējas kopā un vienā noteiktā laikā lasa izvēlēto literārā darba fragmentu. Sākotnēji lasīšanas pasākumi bija iecerēti tikai pieaugušajiem, bet laiks rādīja, ka bērni un jaunieši arī ir aizrautīgi lasītāji un arī viņi grib piedalīties Ziemeļvalstu literatūras ceļojumā.

Šo gadu laikā esam pārlapājuši pasauleslaveno Ziemeļvalstu autoru darbus un iepazinušies ar daudziem jauniem autoriem, kuru daiļrade tikai nesen tulkota latviešu valodā.

Atzīmējot Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja Latvijā 30. gadu jubileju piedāvājam informatīvi ilustratīvo izstādi par Ziemeļvalstu literatūras nedēļu, kā izcilu piemēru Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbībai.

Plakāta autore
Auður Björnsdóttir (Islande)

Vārdi Ziemeļos

' 97

Kad Arinbjorns un Egils atvadījās, Egils draugam uzdāvināja abus zelta gredzenus, kurus karalis Etelstans bija viņam iedevis. Katrs no tiem svēra mārciņu. Arinbjorns uzdāvināja Egilam zobenu, kuru sauca par Šķēlēju⁷. To Arinbjornam uzdāvināja Torolfs Skalagrima dēls, un pirms tam Skala Grims to bija ieguvis no sava brāļa Torolfa. Toties Torolfam to iedeva Ketila Foreles⁸ dēls Grims Lodinkinni⁹. Ketils Forele zobenu bija izmantojis niknās cīņās. Tas bija ļoti ass zobens. Arinbjorns un Egils šķīrās kā tuvi draugi. [- - -] [Dažus gadus pēc ķēniņa Ērika nāves Arinbjorns atgriezās Norvēģijā. Kad Egils to uzzināja, viņš nekavējoties sagatavoja kuģi un burāja uz Norvēģiju, lai tiktos ar savu draugu.

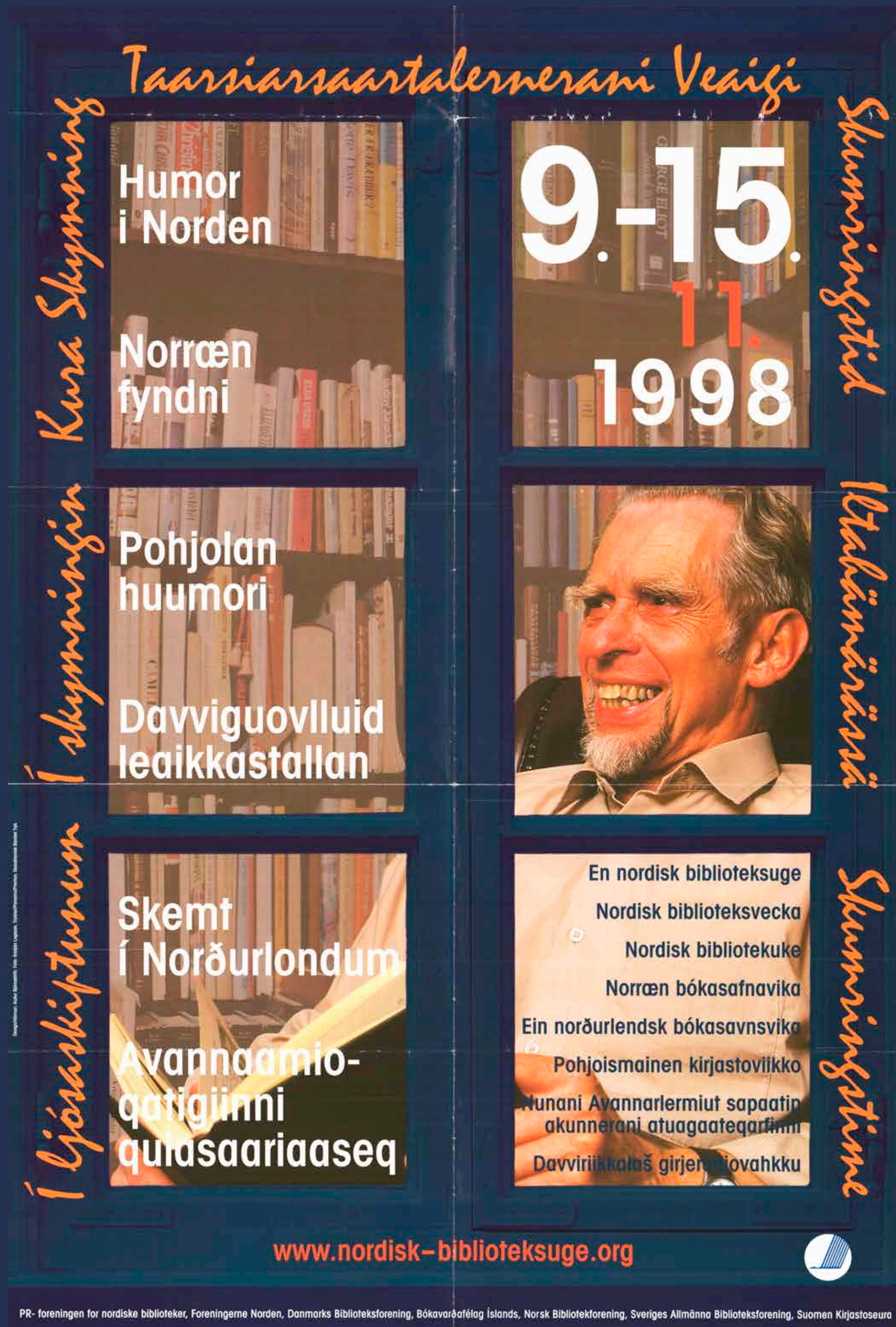
Sāga stāsta sekojošo:

Kad Egils bija pabeidzis sagatavošanās darbus, viņš devās jūrā, un laikpistākļi bija labvēlīgi. Viņi nonāca Norvēģijas rietumkrastā. Kolīdz vīri pamanīja sauszemi, viņi virzīja kursu uz Fjordānu, un nonākot krastā uzzināja, ka Arinbjorns bija atrodams savā sētā. Egils pietuvojās ar kuģi Arinbjorna lauku sētai. Egils devās tikties ar Arinbjornu, un tā izvērtās par ļoti sirsnīgu tikšanos. Arinbjorns aicināja Egilu uzkavēties viņa sētā ar tiem pavadoniem, kurus viņš vēlējās sev līdzās. Egils pateicās par aicinājumu un ļāva kuģi pietauvot krastā. Un viņa apkalpe sagatavoja ziemas apmetni. Pie Arinbjorna Egils devās ar vienpadsmit vīriem. Egils bija ļāvis darināt ļoti dārga auduma buru. To viņš līdz ar citām pagodinošām veltēm uzdāvināja Arinbjornam. Egils pārlaida ziemu pie sava drauga, un pret viņu izturējās krietni. Ziemas laikā Egils devās uz savu zemes īpašumu Sognā. Tur viņš uzturējās labu laiku. Tad viņš atgriezās Fjordānē. Arinbjorns bija sarīkojis lielas ziemas saulgriežu dzīres, kurās ielūdza savus draugus un vietējos zemniekus. Dzīrēs piedalījās daudz ļaužu un tās bija jautras. Egilam viņš uzdāvināja zīda apmetni, kas bija izšūts ar zeltu un to līdz pat zemei rotāja zelta pogas. Arinbjorns to bija licis pašūdināt pēc Egila auguma. Arinbjorns Egilam ziemas saulgriežos uzdāvināja jaunu drēbju kārtu. Tā bija pašūta no Anglijā austa dažādu krāsu auduma. Virsaitis ziemas saulgriežu laikā uzdāvināja dažādas skaistas dāvanas vīriem, kas viņu apciemoja, jo viņš bija ļoti dāsns un augstsirdīgs vīrs.

Fragments no Fransa G. Bengtsona (Zviedrija) grāmatas "Sarkanais pūķis".

Grāmatu 1991. gadā izdevusi izdevniecība "Liesma".

Tulkojusi Lizete Skalbe.

Plakāta autore
Auður Björnsdóttir (Islande)

Humors Ziemeļvalstīs

' 98

Tai vakarā kāds vīrs no Halandes stāstīja par lielām kāzām, kurās viņš bija bijis Finvēdē pie mežonīgajiem smolandiešiem. Tur bija izcēlies naidis, zirgu pērkot, un tūliņ bija laisti naži darbā; bet līgava un līgavas māsas, smiedamās un rokas plaukšķinādamas, bija uzmundrinājušas ķildniekus. Taču, kad līgava, kura bijusi no cienījamas dzimtas, redzējusi, ka viņas tēva brālim izdur vienu aci kāds no līgavaiņa radniekiem, viņa paķērusi lāpu no sienas un situsi ar to līgavainim pa galvu, kamēr viņa mati sākuši uzliesmot, taču kāda apķērīga meita uzmetusi viņam savus brunčus uz galvas un tā, uguni nodzēsdama, glābusi viņam dzīvību, lai gan viņš stipri kļiedzis un bijis gluži melns apdedzis. No tā uguns iekļuvusi grīdas salmos, un piecpadsmi piedzērušu un ievainotu bija sadeguši līdz. Bet ļaudīm Finvēdē licies, ka tās bijušas īsti lielas kāzas, vērtas, lai par tām runā. Līgava vēl tagad dzīvojot laimīgi ar savu līgavaini, lai gan viņam vairs neesot atauguši mati.

Fragments no Fransa G. Bengtsona (Zviedrija) grāmatas "Sarkanais pūķis".
Grāmatu 1991.gadā izdevusi izdevniecība "Liesma".
Tulkījusi Lizete Skalbe.

Plakāta autors
Heikki Peron (Somija)

Ziemeļvalstu teikas un mīti ' 99

Brālīt zelta, labo draudziņ,
Skaisto jauno dienu biedri!
Iesim tagad kopā dziedāt,
Ņemsim vienkop sacīt vārdu,
Satikušies nu mēs abi,
Nākuši no divām pusēm!
Reti sarodamies kopā,
Esam reti viens pie otra
Šinī nabadzīgā malā,
Tālā, dziļā Ziemeļzemē.

Nu tad dosim kopā rokas,
Pirkstussaliksims starppirkstiem,
Dziedāt sāksim pašas labās,
Uzdziedāsim visukrietnās.
Lai dzird mūsu dziesmas draugi,
Tās lai labis prātis uzņem
Uzaustošos jaunos ļaudis,
Uzaugošā tautas pulkā,
Salasīti šitie vārdi,
Saskandētas šitās dziesmas
Veinemeinenam no jostas,
Ilmarinam no ēzes,
Joukuhainenam no loka
Un no Kaukomieli šķēpa
Tālos Ziemeļzemes laukos,
Smilšu zemē Kalevalā.

Fragments no Somu tautas eposa "Kalevala".
Grāmatu 1924.gadā izdevusi
"Latvijas valsts izdevniecība".
Tulkojis Linards Laicens.

Bērn Ziemeļvalstīs

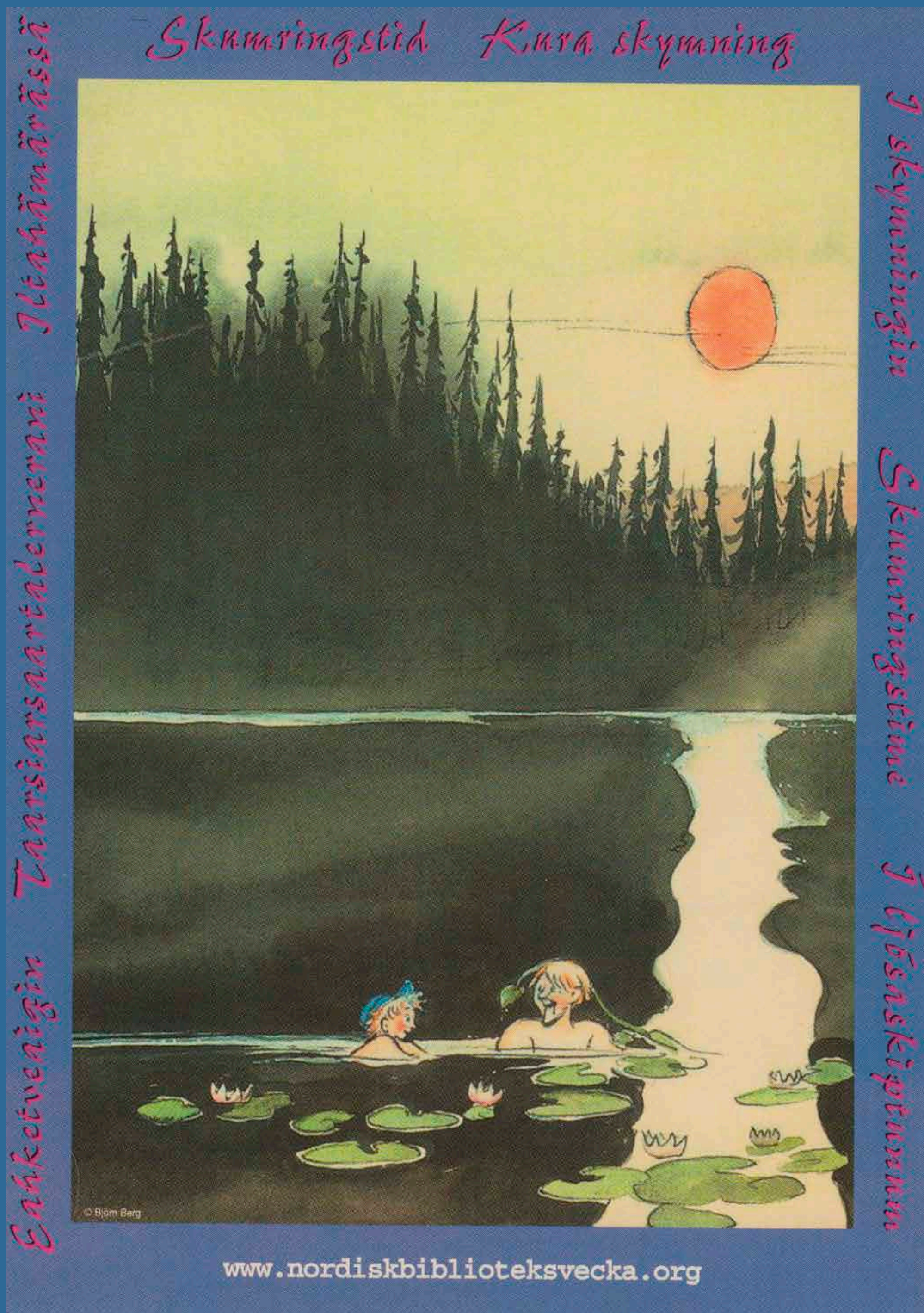
' OO

Par Lennebergas Emīlu sauca zēnu, kas dzīvoja Lennebergā. Tas bija mazs, palaidnīgs un iecirtīgs bērns - ne jau tik paklausīgs kā tu. Lai gan viņš nūdien izskatās gluži rātns. Protams, tais reizēs, kad nebrēca. Emīlam bija apaļas zilas acis, apaļa seja, sārti ziedoši vaigi un gaiši zīdaini mati. Tā kā viņš izskatījās tīri paklausīgs, tad varēja padomāt, ka Emīls ir mazs eņģelis. Tikai to nu gan nedariet. Viņam bija pieci gadi, un spēcīgs viņš bija kā vēršēns, un dzīvoja viņš Kathultas sētā, Lennebergas draudzē Smolandē. Un tātad viņš runāja smolandiešu mēlē, šis mazais puisēns, - un tur nu viņš bija bez vainas. Smolandē tā runā. Kad Emīls gribēja savu cepuri, tad vis neteica kā teiktu tu: "Es gribu savu naģeni". Viņš sacīja tā: "Es gribu savu nāģen!" [- - -] Reiz tēvs to bija viņam pārvedis no pilsētas. Emīls ļoti priecājās par cepuri, un, kad viņam vakarā vajadzēja iet gulēt, viņš paziņoja: "Es gribu savu nāģen!" [- - -] Un Emīls gulēja ar naģeni galvā trīs nedēļas no vietas. Jā gan, tā tas bija, lai arī visai nepatīkami. Taču galvenais bija tas, ka Emīls allaž panāca savu; to nu viņš mācēja.

Fragments no Astridas Lindgrēnes grāmatas "Lennebergas Emīls".

Grāmatu 1989.gadā izdevusi izdevniecība "Zvaigzne ABC".

Tulkojusi Mudīte Treimane.

Vārdi un skaņas Ziemeļvalstīs

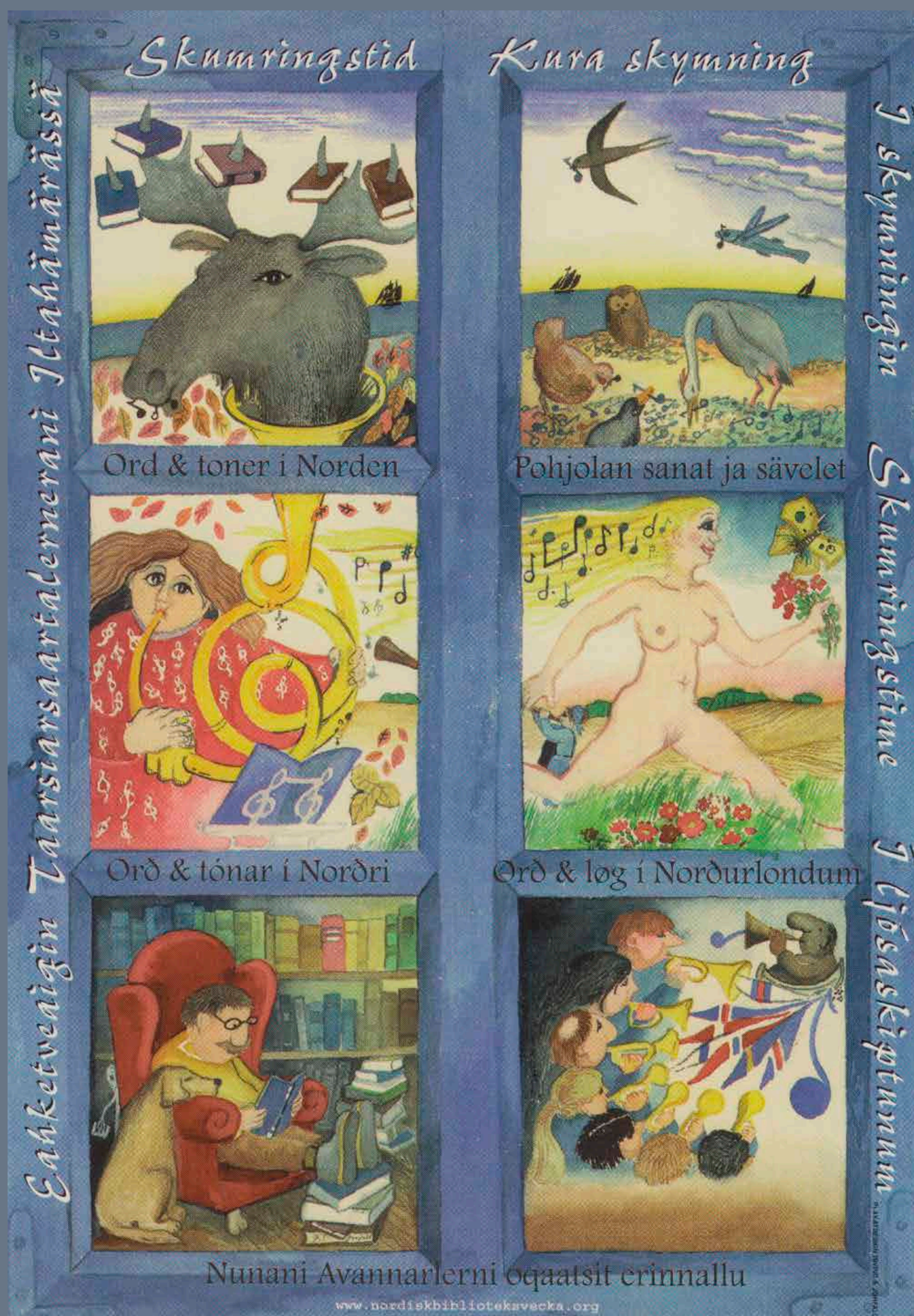
' 01

Laiks man tik sarāvies liekas.
Iestājies sastingums.
Kad nebūšu, līksmojiet priekā,
tik dziesmas un mīlu vien vēlu jums.

Nu ardievas tukšajās dienām!
Priekšā it viss man kā neziņā tumst.
Un palicējam ikvienam
Tik dziesmas un mīlu vien vēlu jums.

Es neņemu līdzi ne nieka.
Sirds mana nenoskums.
Kad nebūšu, līksmojiet priekšā,
tik dziesmas un mīlu vien vēlu jums, -
Kad nebūšu, līksmojiet priekā,
Tik dziesmas un mīlu vien vēlu jums.

Fragments no Bennija Andersena (Dānija) grāmatas "Svantes dziesma"
Grāmatu 1999.gadā izdevis apgāds "Atēna".
Atdzejojis Knuts Skujenieks, tulkojis Pēteris Jankavs.

Vārds ' O2

Ziemeļvalstīs

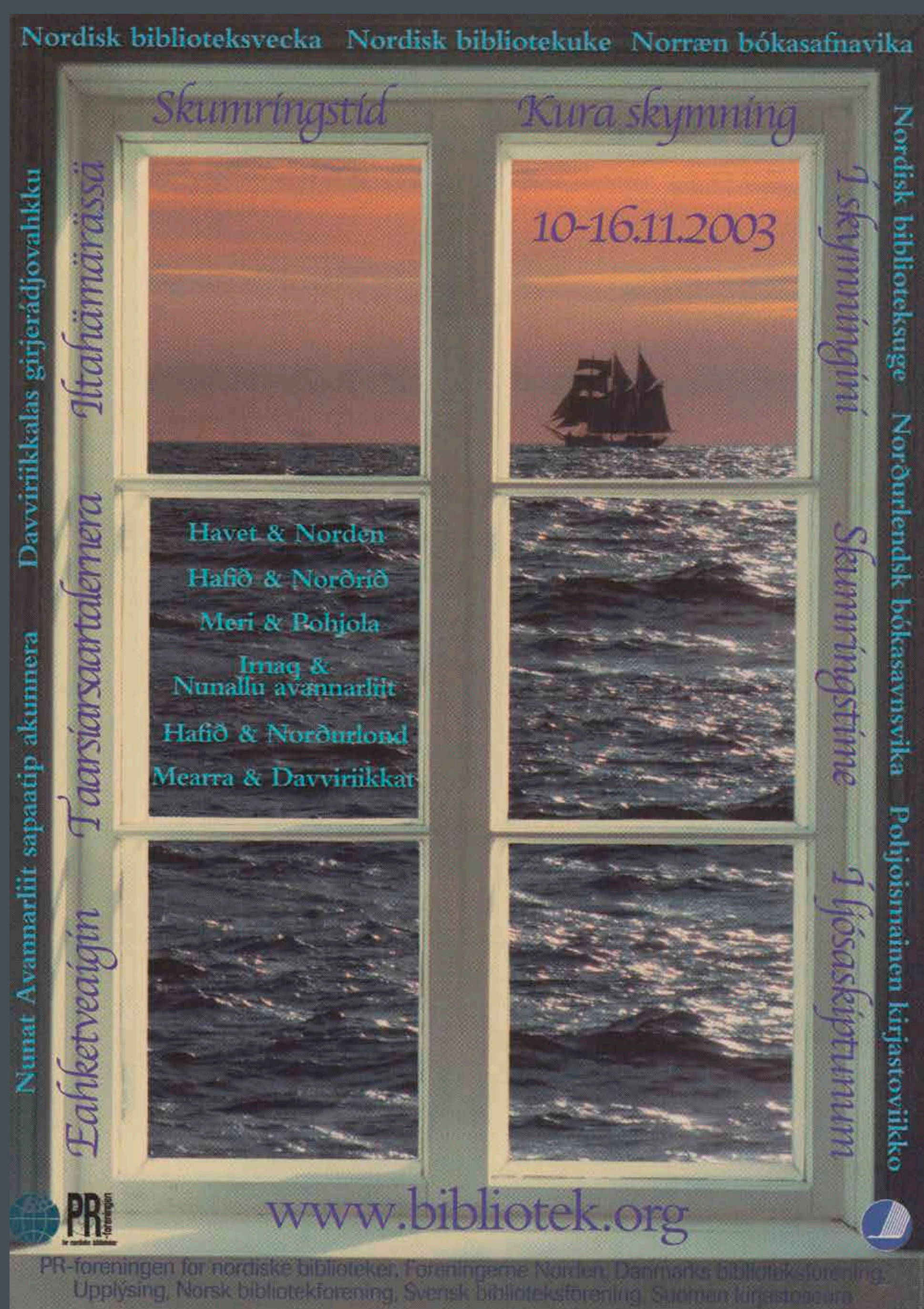
Pēckādabrītiņagaisālēnītiņāmpacēlāsvienagailenīte. Neredzamas ķepiņas notīrīja skujas un zemi un beidzot sagrieza sēni mazos gabaliņos un iemeta tos traukā. Gaisā pacēlās cita gailenīte. "– Aizraujoši!" – Mija jūsmīgi izsaucās. "Pamēģiniet viņai iedot kaut ko ēst. Gribu redzēt, vai manāms, kad ēdiens noslīd vēderā." "Vai jūs varat saprast, ko darīt, lai viņa kļūtu atkal redzama?" tētis noraizējies izsaucās. "Varbūt vajadzētu griezties pie ārsta?" "Pēc manām domām, tas neder," māmuļa iebilda. "Varbūt viņa kādu laiciņu grib palikt neredzama. Tū-tikija teica, ka viņa esot bikla. Man šķiet, būs labāk, ja mazulīti liksim mierā, līdz izdomāsim kaut ko prātīgāku."

Fragments no Tūves Jansones (Somija) grāmatas "Neredzamais bērns".

Grāmatu 1993.gadā izdevis apgāds "Dio Nordik".

Tulkojusi Elija Kliene.

Plakāta autore
Rita Jokiranta (Ålandu salas)

Jūra un ' 03 Ziemeļvalstis

Kas vēl ir tik plašs kā jūra, kas – tik pacietīgs. Kā labestīgs zilonis jūra uz savas platās muguras nestos mazos denderīšus, kuri apdzīvo zemi; un jūras lielajos, vēsajos dziļumos visas pasaules žēlabām atrodas vieta. Nav tiesa, ka jūra ir neuzticīga – nav jau neko solījusi, un bez jebkādām prasībām, bez pienākumiem – brīva, tīra un neviltota pukst lielā sirds – beidzamā, kas vēl vesela šai slimajā pasaulē. (...) Bet ko jūra nozīmē tiem, kas dzīvo pie krasta, neviens nedabū zināt, jo piekrastes ļaudis jau neko nesaka. Visu savu mūžu tie nodzīvo ar skatu pret jūru. Jūra ir piekrastes cilvēku sabiedrība, to padomdevējs, draugs un ienaidnieks, šo ļaužu darbs un kapsēta. Tāpēc attiecībām daudz vārdu nevajag, tiek pārlaists skatiens un pieņemta tā sejas izteiksme, ko jūra uzliek – reizumis uzticīga, reizumis bailīga un reizumis spītīga.

Fragments no Aleksandra Kšellanda (Norvēģija) grāmtas "Garmanis un Vorse".
Grāmata nav izdota latviešu valodā.
Fragmentu tulkojusi Solveiga Elsberga.

Plakāta autore
Karin Mårtensson (Zviedrija)

Reiz sen senos laikos Ziemeļu zemēs...

Tas, kurš izdarītu Visneticamāko, dabūtu ķēniņa meitu un pusi no valsts. Jaunie cilvēki, tāpat arī vecie, sasprindzināja visas savas domas, cīpslas un muskuļus. Divi pārdās līdz nāvei, viens nodzērās beigts, lai izdarītu visneticamāko pēc savas saprašanas, bet ne tā tas bija darāms. Katrs ielu puikiņš vingrinājās uzspļaut sev uz muguras, uzskatīdams to par *Visneticamāko*.

Fragments no Hansa Kristiana Andersena (Dānija) pasakas "Visneticamākais".
Grāmatu 2009.gadā izdevis apgāds "Atēna".
Tulkojis Pēteris Jankavs.

Plakāta autore
Ilon Wikland (Igaunija)

Ceļojot Ziemeļvalstīs

' 05

Durvis atvēra kāds bērns, un Nilss palūkojās istabā. Istabas vidū sēdēja kāda sieva, turēdama zostēviņu, un pašlaik grasījās apgriezt tam spārnus. Zostēviņu bija atraduši viņas bērni, bet viņa nekā ļauna nedomāja nodarīt. Gribēja to ielaist pie savām zosīm, tikai iepriekš apgriezt tam spārnus, lai viņš nevarēja aizlaisties. Taču zostēviņam tā būtu vislielākā nelaime, tāpēc viņš kliedz un vaimanāja, cik skaļi vien spēja. Laime, ka sieva jau agrāk nebija paguvusi izpildīt savu nodomu. Viņas šķēres bija ķērušas tikai divas spalvas, kad atvērās durvis un uz sliekšņa parādījās zēniņš. Bet kaut ko tādu viņa vēl nebija redzējusi. Tas varēja būt tikai rūķītis, un izbailēs sieva nomest šķēres, sasita plaukstas un aizmirsa saturēt zostēviņu. Tikko tas jutās brīvs, tas metās uz durvīm. Viņš ne mirkli nekavējās, bet, garām skrejot, saķēra zēnu aiz apkakles un paņēma to sev līdzī. Nokļuvis uz kāpnēm, zostēviņš izplēta spārnus un pacēlās gaisā. Tai pašā laikā viņš graciozi atmeta kaklu un uzsēdināja uz savas mīkstās muguras. Tad viņi uzlidoja augstu debesīs, bet visi Vitševles ļaudis stāvēja un pavadīja tos skatieniem.

Fragments no Selmas Lāgerlēvas (Zviedrija) grāmatas

"Nilsa Holgersona brīnišķīgais ceļojums".

Grāmatu 1957.gadā izdevusi izdevniecība "Rīga".

Tulkojusi Alma Gobniece.

Elpu aizraujošie Ziemeļu stāsti

' 06

Aizritēja gads pēc gada. Viņa iecere kļūt par jūrnieku pačibēja jau pēc trim braucieniem. Viņš smagi cieta no jūrasslimības, kas viņam nepārgāja. Turklāt atklājās, ka viņam ir bail no plašiem ūdeņiem, tā bija kaut kāda fobija, kas viņu nelaida vaļā. Viņam bija bail, ka kuģis varētu nogrimt. Bail, ka varētu pārkrist pār bortu. Bail no slihta laika. Pēdējā izbraucienā uznāca vētra, un viņam likās, ka kuģis apgāzīsies. Viņš sēdēja ēdamtelpā un raudāja, domādams, ka viņa dienas ir skaitītas. Pēc tam viņš vairs nekad nedevās jūrā.

Viņš likās nespējīgs izrādīt viņai siltumu. Labākajā gadījumā viņš pret sievu izturējās pilnīgi vienaldzīgi. Pirmajos divos laulības gados viņš šķita tik ļoti nožēlojam, ka ir sievu sitis un sunījis pēdējiem vārdiem, ka viņa bija aizkustināta līdz asarām. Bet ar laiku viņš vairs neizrādīja nekādus sirdsapziņas pārmetumus, it kā tas, ko viņš tai nodarīja, vairs nebūtu nekas nedabisks vai kopdzīvi graužošs, bet gan pareizs un nepieciešams. Dažkārt viņai ienāca prātā doma, ko varbūt sirds dziļumos apzinājās arī viņš pats, ka vardarbība pret sievu parāda neko citu kā viņa paša vājumu. Jo biežāk viņš sievu sita, jo nožēlojamāk jutās. Viņš tai visā vainoja sievu. Bļāva uz viņu, ka tā ir viņa vaina, ka viņš pret sievu tā

Fragments no Arnalda Indridasona (Islande) grāmatas "Purvs".

Grāmatu 2016.gadā izdevis apgāds "Mansards".

Tulkojis Dens Dimiņš.

Sievietes Ziemeļvalstīs

' 07

Pepija gāja uz priekšu pa ielu. Vienu kāju viņa lika uz ietves, otru notekā. Tomijs un Annika pavadīja viņu ar skatieniem, cik tālu vien varēja saredzēt. Pēc kāda laiciņa meitene nāca atpakaļ. Šoreiz viņa gāja atmuguriski. To viņa darīja tāpēc, lai nebūtu jāpagriežas, ejot uz mājām. Pienākusi pie Tomija un Annikas dārza vārtiņiem, viņa apstājās. Bērni klusēdami raudzījās cits uz citu. Beidzot Tomijs ierunājās:

"Kāpēc tu gāji atmuguriski?"

"Kāpēc es gāju atmuguriski? – Pepija atvaicāja. Vai tad mēs nedzīvojam brīvā zemē? Vai tajā ikviens nevar iet, kā vēlas? Starp citu, es tev teikšu, kā Ēģiptē visi cilvēki tā iet un nevienam tas neliemas jocīgi."

"Kā tad tu to zini? Tu taču neesi bijusi Ēģiptē!" Tomijs atbildēja.

"Es neesot bijusi Ēģiptē! Nu tad iegaumē, ka esmu tur bijusi. Esmu bijusi visur uz zemeslodes un pieredzējusi daudz ērmīgas liekas nekā to, ka cilvēki iet atmuguriski. Diezin ko tu teiktu, ja es būtu staigājusi uz rokām, kā to dara cilvēki Vidusindijā."

Fragments no Astridas Lindgrēnes (Zviedrija) grāmatas "Pepija Garzeķe".

Grāmatu 1972.gadā izdevusi izdevniecība "Liesma".

Tulkojusi Elija Kliene.

Mīlot Ziemeļvalstis

' 08

[- - -] Es atceros visus ar novembri saistītos datumus, un pieminu tos katru gadu: mana tēva dzimšanas diena, mana dēla nāves diena, diena, kad sākās Ziemas karš, un diena, kad izbeidzās mana laulība. Es atceros arī Berlīnes mūra krišanu un abu Vāciju apvienošanos. Es atceros Padomju Savienības izjukšanu 1991.gada 8.decembrī. Un, protams, arī mūsu Neatkarības dienu 6.decembrī- itin kā novembris beigtos tikai tad, lai varētu sākties Adventa laiks.

Kas paliek pēc šīm pārdomām? Tas, ka mēs esam. Tas, ka mums ir mūsu pašu grūtsirdība un nopietnība, kas ir īpašības, kuras mūsu vēsture un daba mūsos radījusi, un ko pārējās pasaules Bābele (Babbele, teica mans tēvs), nekad nevarēs mums atņemt. Mūsu daba ir mūsu bagātība, tas ir pats vērtīgākais, kas mums pieder. Tā mūs iedvesmo tieši mūsu labākajās rakstura īpašībās- mūsu izturībā, neatlaidībā un originalitātē, kas ir kā mūsu neskartā daba, meži, purvi un ezeri. Mums nav atļauts tos pakļaut bojāejai, ārēju varu alkatībai, aklas konkurences ambīcijām, pasaules ārprātam. Mēs esam sākotnēji lepni un noslēgti mežu ļaudis, kas vislabprātāk iztiek saviem līdzekļiem. Lai to neaizmirstam!

Būsim gudri pret pasauli. Katru dienu- kaut slēpti un klusībā, izdarīsim vienu labu darbu dabas labā, mūsu pašu iekšējās dabas labā un brīnišķīgās somu dabas labā- mūsu apkārtnes, mežu, Ziemeļu dabas labā!

Varbūt tad no purvu dzīlēm nedzirdami izcelsies prāta bagātība, un ienāks mūsu vidū, un mēs drīkstēsim to paturēt.

Fragments no Ēvas Kilpi (Somija) grāmtas "Mīlot Ziemeļvalstis".

Grāmata nav izdota latviešu valodā.

Fragmentu tulkojusi Aija Eimane.

Aka Høegh, Grønland

Plakāta autore
Mone Rönningen (Zviedrija)

Karš un miers ' 09 Ziemeļvalstīs

"Gan jau reiz sitīs Tengīla stunda,"Jonatans sacīja.

Mēs gulējām zaļajā zālē pie upes, un rīts bija brīnumjauks, tāpēc grūti bija ticēt, ka pasaulē ir Tengīls un vispār ļaunums. Visapkārt bija pilnīgs klusums un miers. Tikai ūdens klusu čaloja ap akmeņiem zem tilta. Bija tīri jauki tā gulēt uz muguras un neredzēt nekā cita kā mazos, baltos mākonīšus augšā pie debesīm. Tā varēja gulēt, justies labi, klusi kaut ko dziedāt un par visu tikai nospļauties. Tad Jonatans sāka tērgāt par Tengīlu. Es viņu negribēju atcerēties, tomēr sacīju: "Ko tu ar to gribēji teikt? Ka reiz sitīs Tengīla stunda?"

"Ka agri vai vēlu ar viņu notiks tas pats, kas notiek ar visiem tirāniem, - Jonatans sacīja. Ka viņu saspiedīs kā uti un viņš būs beigts un mūžu mūžiem." "Un es ceru, ka tas notiks drīz", es bildu.

Fragments no Astridas Lindgrēnes (Zviedrija) grāmatas "Brāļi Lauvassirdis".

Grāmatu 1979.gadā izdeva izdevniecība "Liesma".

Tulkojusi Elija Kliene.

Plakāta autore
Sól Hrafnisdóttir (Islande)

Teiksmainie Ziemeļi

' 10

Zilā planēta bija skaista, bet tā bija bīstama. Tajā bija milzums brīnumu un piedzīvojumu, tik daudz, ka neviens pieaugušais nespētu uz tās dzīvot, uzreiz nedabūjis sirmus matus un krunkas no stresa un uztraukumiem. Tāpēc neviens pieaugušais nebija piezemējies un planētas tik ilgi, cik vien jaunākie bērni spēja atminēties, un astronomi pat neuzdrīkstējās tēmēt savus teleskopus planētas virzienā, sacīdami, ka viņiem vēl dzīvot nav apnīcis.

Tagad kādam noteikti radīsies jautājums no kurienes tie bērni tur radušies? Kā viņi vairojas? Vai viņi nekad nekļūst pieauguši? Kā viņi rodas, ja uz planētas nedzīvo neviens pieaugušais? Atbilde ir vienkārša: to neviens nezina.

Fragments no Andre Snaija Magnasona (Islande) grāmatas "Zilās planētas stāsts".
Grāmatu 2019.gadā izdevis apgāds "Liels un mazs".
Tulkojis Dens Dimiņš.

Plakāta autors
Lars Tothammer (Norvēģija)

Humors Ziemeļvalstīs

' 11

Bija karsts un saulains rīts, piedevām vēl sestdiena. Vatanens pastaigājās pa baznīciena ielām un, meklēdams piemērotu vietu zaķa maltītei, nonāca kapsētā. Stādījumi uz kapa vietām, zaķaprāt, bija lieliska barība. Īpaši labi tam pie dūšas gāja airenes uz šopavas mirušo kopiņām. Baznīca bija vaļā. Vatanens pasauca zaķi un kopā ar to iegāja baznīcā. Kāds patīkams vēsums, miers! [- - -]

Zaķis pa baznīcas centrālo eju aizlēca līdz priekšējo solu rindām, nobirdināja pie altāra dažas nevainīgas spiriņas un pēc tam ķērās pie baznīcas mērķtiecīgākas izzināšanas. Vatanens apsēdās uz sola, aplūkoja altārgleznu un telpas arhitektūru. Vatanens sprieda, ka baznīcā varētu būt aptuveni 600 sēdvietu. Tā bija daļēji divstāvīga gar abām sānu malām pilnā garumā stiepās luktas, kas savienojās aizmugurē zem ērgelēm. No abām altāra malām uz luktām veda koka kāpnes. Šauros, augsto logu blāvā gaisma radīja iemidzinošu, mierpilnu sajūtu.

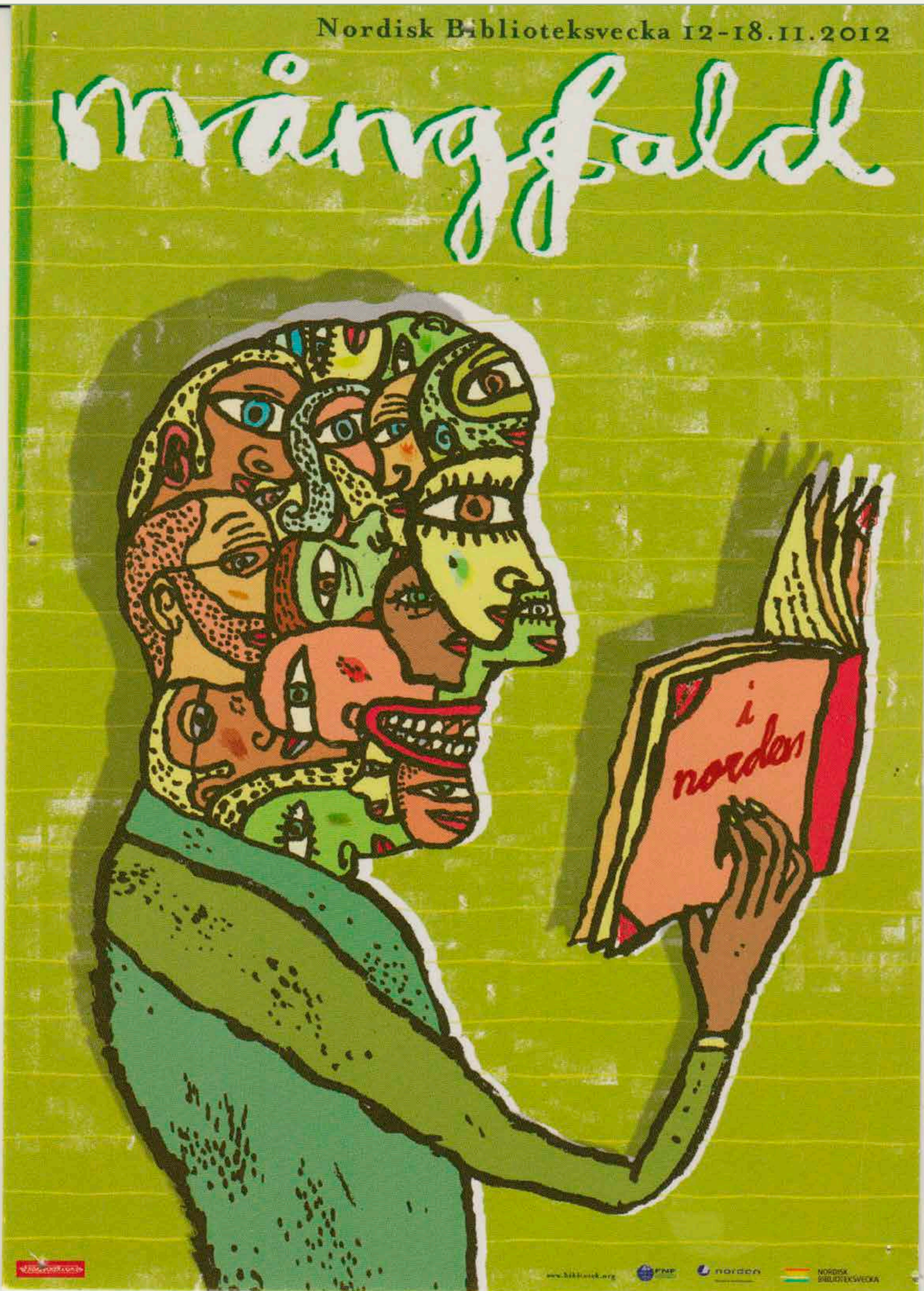
Vatanens uzlasīja zaķa spiras no altārpriekšas un iebāza tās kabatā. Izmeklējis vietu pakaļējā rindā blakus sānu jomam, novilkājaunos, spožos zābakus, palika mugursomu uz sola zem galvas un sāka snauduļot. Gulēšana šeit bija daudz patīkamāka nekā moteļa istabā; acis vērās griestu kristīgajos augstumos, un no garīgajām dziesmām nosūbējušo priēžu pīlāru atturīgums šķita labāks par viesnīcas saplaisājušo tapešu treknajiem rakstiem. Zaķis klusītēm dzīvojās pie sakristejas durvīm. Lai tik ņemas, Vatanens iemiegot nodomāja.

Daudzveidība Ziemeļos

' 12

Šurumburummežā, tāpat kā lielajā pasaule, iemītnieki ilgojas pēc miera, drošības un cieņas citam pret citu. Mortens, mazais meža peļuks, saka par to tā: "Mums te mežā būtu labi, ja visi būtu draugi un lielie liktu mierā mazos. Lielie varētu palīdzēt mazajiem un mazie savukārt lielajiem, jo ir tik daudz tāda, ko var mazie, bet nevar lielie."

Fragments no Turbjērna Ēgnera (Norvēģija) grāmatas
"Kāpējpeļuks un citi dzīvnieki Šurumburummežā".
Grāmatu 2014.gadā izdevis apgāds "Jumava".
Tulkojusi Rute Lediņa.

Ziema Ziemeļos

' 13

„Mūsu daba ir briesmās. Cilvēki tik stipri piesārņo gaisu ar savām mašīnām un rūpnīcām, ka kļūst aizvien siltāks un siltāks. Dzīvniekiem Arktikā kļūst aizvien grūtāk dzīvot; ledāji kūst un ir bažas, ka kādu dienu visa pasaule varētu applūst”, nopūšas Ledāja Gars un turpina: „Tulugak, Tu esi izraudzītais. Tikai tu vari mūs izglābt. Ja tu mums nevari palīdzēt, tad mēs neizdzīvosim.” „Jā, bet kā lai es izglābju pasauli?”, Tulugaks ir pavisam apjucis. „Tev jālido pāri Arktikas dabai. Ceļā tu sastapsi dažādus dzīvniekus. Viņi tev iedos dažādas dāvanas, kuras tev jānogādā Jūras Mātei. Viņu tu apciemosi pašu pēdējo, lai izglābtu viņas matus. Tieši tajā brīdī, kad Ledāja Gars ir pabeidzis savu sakāmo, no ledāja atdalās liels aisbergs. Un vēl ar kādu troksni!

Fragments no Lanas Hansenas (Grenlande) grāmatas “Sīla. Pasaka par klimata izmaiņām”.
Grāmata nav tulkota latviešu valodā.
Fragmentu tulkojis...

Trolli Ziemeļos

' 14

Tālu prom rietumos uz zemes mēles gulēja neliela, no akmeņiem un cementa celta mājiņa. Ar daudzām dzelzs cemmēm tā bija ieāķējusies cieši kalnā; mugura tai bija apaļa kā ronim, un caur ļoti pamatīgu stikla rūti tā raudzījās tieši jūrā. Māja bija tika maza, ka tur tikko varēja apsēsties, ja sēdēja tāds, kura augums bija piemērots mājai, bet zvejnieks to bija cēlis sev. Viņš gulēja uz muguras, palicis rokas zem galvas un pētīja lēni klaiņojošu mākonī.

"Labrīt!, sacīja trollītis Mumins. Vai tu tajā dzīvo?". "Tikai tad, kad plosās vētra", zvejnieks izklaidīgi atbildēja. Trollītis Mumins nopietni pamāja.

Tieši tā vajadzētu dzīvot, ja tev patīk lieli viļņi. Sēdēt bangās un raudzīties, kā nāk milzīgie, zaļie ūdens kalni, un klausīties jūras dārdoņa pāri savas mājas jumtam.

Fragments no Tūves Jansones (Somija) grāmatas "Tētis un jūra".

Grāmatu 1994.gadā izdevis apgāds "Nordik".

Tulkojusi Mudīte Treimane.

10/11 - 16/11 2014
www.bibliotek.org

Nordisk biblioteksvecka
Troll i Norden

Pohjoismainen kirjastoviikko
Pohjolan peikot

Norraen bókasafnavika
Tröll á Norðurlöndum

Šiaurės šalių bibliotekų savaitė
Troliai Šiaurėje

Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa
Trolli ziemeļos

Põhjamaade raamatukogunädal
Trollid Põhjalas

Неделя скандинавской
литературы
Тролли в Скандинавии

9/11 - 15/11 2015

www.bibliotek.org

Plakāta autore
Sara Lundberg (Zviedrija)

Draudzība Ziemeļos

' 15

Ja kādam ir tāda kaimiņiene un labākā draudzene kā Lēna, atgadās daudzvisādu dīvainulietu, taču dažkārt man liekas, ka vislabākās ir parastās dienas. Tās dienas, kurās nenotiek nekas īpašs, un es ēdu pastētmaizes, un mēs ar Lēnu spārdām futbolbumbu vai meklējam krabjus un runājamies par ikdienišķām lietām, un nekas nenoiet greizi.

"Vai tu domā, ka parastās dienas ir labākas par Ziemassvētkiem?" Lēna jautāja, kad es mēģināju viņai paskaidrot, ko domāju.

"Nē, bet Ziemassvētki nevar būt katru dienu," es teicu. "Tad Ziemassvētki būtu garlaicīgi."

Fragments no Marijas Parras (Norvēģija) grāmatas "Vafeļu sirdis".

Grāmatu 2016.gadā izdevis apgāds "Liels un mazs".

Tulkojusi Jolanta Pētersone.

Plakāta autors
Ville Tietäväinen (Somija)

Nākotne Ziemeļos

' 16

Man joprojām neizgāja no prāta sudrabkrāsas ripas klausīšanās. Man vienmēr bija bijis samērā skaidrs priekšstats par to, kāda bijusi agrākā pasaule, – vai drīzāk par to, cik maz par agrāko pasauli zināms. Par spīti visām manām ziemas fantāzijām vai ilgām pēc sniega, es nekad nebiju apšaubījusi to, kas man bija mācīts skolā un kas tika stāstīts grāmatās. Biju uzskatījusi par pašsaprotamu, ka tas, ko parasti uzskata par patiesību, ir patiesība, un nekam citam nav nozīmes. Bet ja nu tā nemaz nebija? Ja nu saglabājušies stāsti bija tikai apsūbējušas un deformējušās spoguļa lauskas – un vēl sliktāk: ja nu kāds bija sasitis spoguļi tīši, lai atspulgu izkropļotu? *Es zinu, ko jūs esat izdarījuši... Un, ja tas būs atkarīgs no manis, visa pasaule uzzinās, kas notika patiesībā, balss ripā bija teikusi.*

Fragments no Emmi Itarantas (Somija) grāmtas "Ūdens atmiņas".
Grāmatu 2015.gadā izdevīs "Jāņa Rozes apgāds".
Tulkojusi Maima Grīnberga.

Nordisk biblioteksvecka
Öar i Norden

Nordisk biblioteksuge
Øer i Norden

Nordisk biblioteksuke
Øger i Norden

Pohjoismainen kirjastoviikko
Pohjolan saaret

Norræn bókasafnavika
Egjar á Norðurlöndum

Norðurlandsk bókasavnsvika
Oggjar í Norðurlöndum

Davviríikkalaš girjerájusvahkku
Davvi suolut

Nunani avannarlerni atuagaateqarfinni
sapaatip-akunnerat
Avannaani qeqertat

NORDISK
BIBLIOTEKSVECKA

FORENINGERNE
NORDEN

Nordiska
ministerrådet

Plakāta autore
Regina Lukk-Toompere (Igaunija)

Salas Ziemeļos

' 17

Tas, kurš kaut reizi redzējis, kā pārvēršas ainava, kad redzeslaukā ieslīd laiva, ne mūžam nepiekritīs, ka cilvēka dzīvei kā tādai pašai par sevi nav nozīmes. Pār ūdeni un zemi gulst rāms miers. Ļaudis ļauj skatienam lēni slīdēt pār piekrastes līci, atveldzēt aci un pavērties tālumā. Ir tieši tā kā jau allaž ir bijis. Katra cilvēka krūtīs mājo ilgas pēc kaut kā vairāk, un viss, pēc kā mēs ilgojamies, atbrauc ar laivu.

Fragments no Ullas Lēnas Lundbergas (Zviedrija) grāmatas "Ledus".

Grāmata nav izdota latviešu valodā.

Fragmentu tulkojusi Aija Dvinska.

Varoņi Ziemeļvalstīs

Līsa skriešus izskrēja no bibliotēkas un nokļuva mājās jau pēc dažām minūtēm.

Vecmāmiņa bija izcepusi kanēļmaizītes, bet Līsa negribēja zaudēt laiku.

Viņa steidzās augšup pa kāpnēm, lai ātrāk nokļūtu savā istabā. Iedevusi pāris burkānus saviem kāmišiem Olgai un Oskaram, viņa žigliapsēdās qultā un sāka lasīt "Rokasgrāmatu supervaroniem".

IEVADS

Šī grāmata pārvērš dzīvi — gan Tev kā lasītājam, gan tiem, kuri ir Tev apkārt. Tu šo grāmatu neatradi. Tā atrada Tevi. Reizēm Tev uzmāksies šaubas, vai spēsi visu iemācīties. Spēsi. Šis tas prasīs daudz vingrināšanos, bet viss ir iespējams. Tevī tas viss jau ir. Dzīļi Tevī jau slēpjas aizmetnis, kurš kādu dienu uzziedēs. Svarīgi! Tu nekad nedrīksti aizmirst, ka supervaronis nekad nedrīkst atklāt savu īsto identitāti. Ja kaut viens dzīvs cilvēks uzzinās, kas Tu esi un kur dzīvo, Tava dzīvība būs briesmās. Un ne tikai tā. Tu pakļausi briesmām arī savus draugus, ģimenes locekļus un visus, kuri Tev ir bijuši labi paziņas. Veiksmi un izdošanos!

Fragments no Eliasa un Agneses Volundu (Zviedrija) grāmatas "Grāmata supervaroņiem".

Grāmata nav izdota latviešu valodā.

Fragmentu tulkojis Pēteris Jankavs

Svētki Ziemeļvalstīs

' 19

Pusstundu pirms viesu ierašanās viss jau bija vietā un pilnīgā kārtībā. Koki dārzā bija rotāti ar serpentīna lentēm un japāņu lukturīšiem. Caur pagriba logu bija izvilkti gari elektriskie vadi. Gan dārza vārti, gan koki dārzā un mājas fasāde – viss bija rotāts ar baloniem. Sofija ar Jūrunu bija tos pūtušas vienā pūšanā visu pēcpusdienu. Galdā bija cāļa gaļas un salāti, maizītes un cepumi. Virtuvē stāvēja vēl smalkmaizītes un putukrējuma torte, kliņģerīši un šokolādes kūka, bet jau tagad uz galda pašā vidū bija izlikt liela gredzentorte ar divdesmit četrām gredzenu kārtām. ...

Tad nāca viesi. ... Visiem līdzī bija dāvanas, un, tā kā šie bija filosofiski dārza svētki, vairāki viesi pirms nākšanas bija papūlējušies papētīt, kas tā filosofija tāda ir. Kaut arī ne visi bija spējuši atrast kādu filosofisku dāvanu, lielākā daļa bija piepūlējuši savas galvas, lai kaut ko filosofisku uzrakstītu apsveikumu kartītē. Bet Sofija saņēma kā dāvanu filosofijas vārdnīcu un albumu ar atslēdziņu, kurā bija uzrakstīts "Manas personiskās filosofiskās piezīmes".

Fragments no Justeina Gordera (Norvēģija) grāmatas "Sofijas pasaule".
Grāmatu 1996.gadā izdevis apgāds "Zvaigzne ABC".
Tulkojusi Brigita Šiliņa.

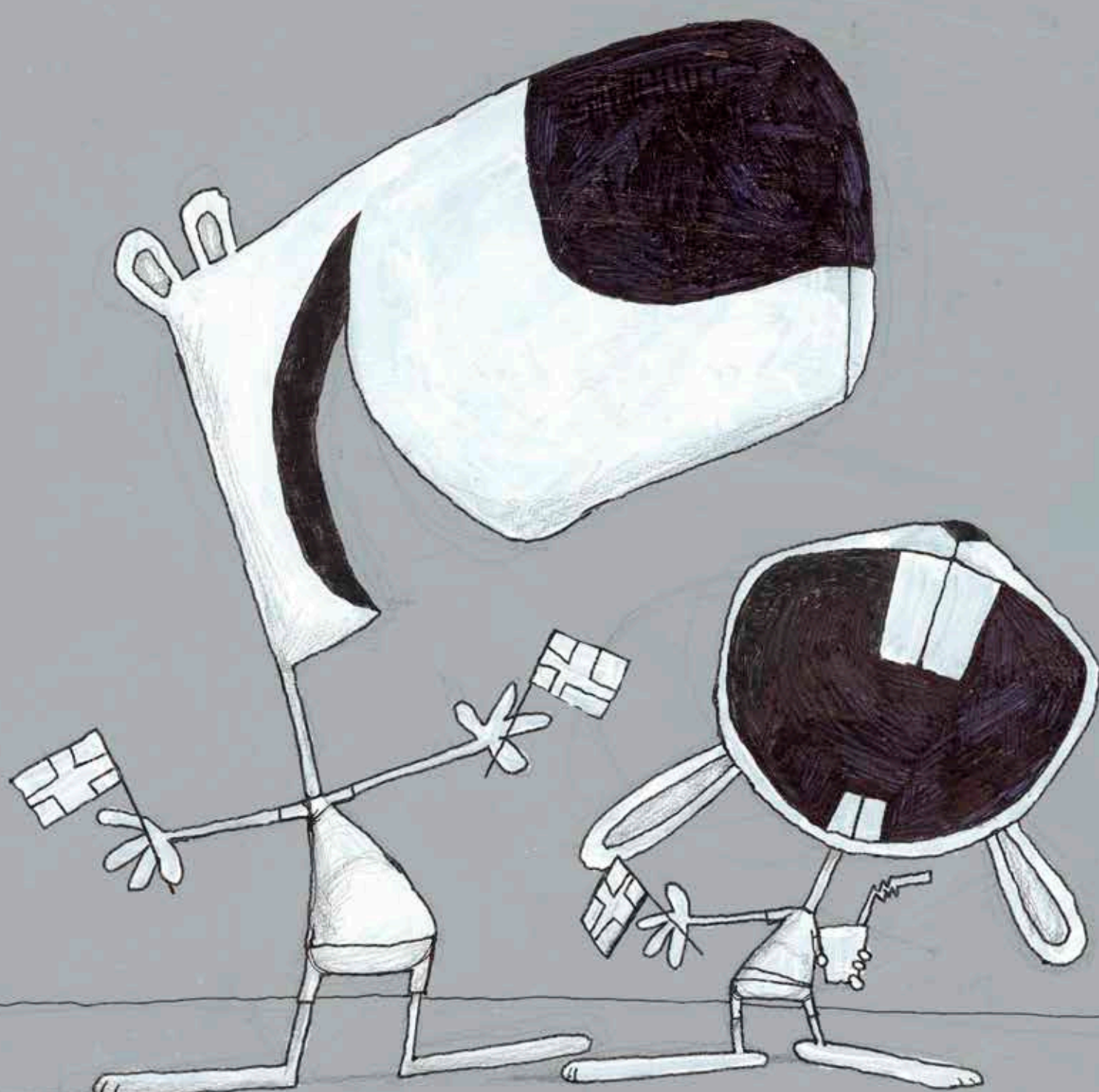

NORDIC
LITERATURE WEEK

11-17/11 2019

Nordic Council
of Ministers

Bárður Óskarsson

Põhjamaade kirjanduse nädal
Pidu Põhjalas

Ziemeļvalstu literatūras nedēļa
Svētki Ziemeļvalstīs

Nordic Literature Week
Nordic Celebration

Nordisk litteraturvecka
Fest i Norden

Plakāta autore
Anni Wikberg (Ālandu salas)

Ziemeļvalstis ' 20 un pasaule

Septiņi miljardi astoņsimt miljoni cilvēki uz vienas planētas
Ikvienam no viņiem ir pašam savs, unikāls dzīvesstāsts.
Visi skaitās. Viens no viņiem esi tu!

Fragments no Kristinas Rūšiftes (Norvēģija) grāmatas "Visi skaitās".
Grāmatu 2020.gadā izdevis apgāds "Liels un mazs".
Tulkojusi Jolanta Pētersone.

Nordisk
litteraturuge

Anni Wikberg

Nordisk litteraturvecka
Norden i världen

Nordisk litteraturuge
Norden i verden

Nordisk litteraturuke
Norden i verden

Pohjoismainen kirjallisuusviikko
Pohjola maailmassa

Norræn bókmenntavíka
Veröldin og við

Norðurlandsk bókmentavíka
Norðurlond í heiminum

Nunat Avannarliit atuagaataasa
sapaatip-akunnerat
Nunat Avannarliit nunarsuarmi

Nordic Literature Week
The Nordics in the World

9-15/11 2020

Nordiska
ministerrådet